

TJELESNO VJEŽBANJE KAO VID PREVENCIJE AGRESIVNOG PONAŠANJA I VRŠNJAČKOG NASILJA U ŠKOLI

Agresivno ponašanje i vršnjačko nasilje

O nasilju među djecom govorimo kad jedno ili više djece uzastopno i namjerno uznemiruje, napada, ozljeđuje ili isključuje iz igre i aktivnosti drugo dijete koje se ne može odbraniti. Takvo nasilje može imati oblik prijetnji, tjelesnih povreda, odbacivanja, ruganja, zadirkivanja, ogovaranja, uzimanja stvari, uništavanja stvari, a često uključuje i neugodne komentare o djetetovoj porodici ili rodbini.

Psihološku pozadinu nasilju otkrivaju osobine djece kao što su impulzivnost i hiperaktivnost.

U sociopedagoškom određenju frustriranost mladih i djece izaziva raskorak između svijeta iluzija i sukoba s realnošću. Neki autori (Sori, 1997) smatraju da postraumatski sindrom, nesigurnost u izboru životnoga puta, nasilničke scene na ekranima interneta i elektronskih medija, sukobi među generacijama i među djecom i sl. čine mlade nasilnim. Osim toga, ***nasilje u školama, zlostavljanje u porodici, dokoličarenje i kaos u mislima mladih i djece samo su izvedenica agresivnosti i reakcija mladih na dezorganiziranost***

Nasilništvo među djecom nesumnjivo je ***vrlo stara pojava***. ***Činjenica da neka djeca bivaju često i sistematski uznemiravana i napadana od strane ostale djece opisana je u mnogim književnim djelima, a i većina odraslih ima lična iskustva o tome iz svojih školskih dana.*** Škola je institucija u kojoj djeca provode sve više vremena i uz obrazovnu funkciju, ona ima i vaspitnu, ali isto tako i funkciju prenošenja društveno poželjnih vrijednosti. Budući da se u školi okuplja veći broj djece, ona je nerijetko i poprište vršnjačkog nasilja.

Nasilništvo ili viktimizacija određuje se na sljedeći način:
učenik je zlostavljan ili viktimiziran kada je ponavljano i trajno izložen negativnim postupcima od strane jednog ili više učenika.

Namjerno zlostavljanje jednog djeteta od strane drugog djeteta ili grupe djece *može uključivati različita ponašanja:*

- **verbalno:** dobacivanje, izrugivanje, omalovažavanje, prijetnje
- **socijalno:** izbjegavanje, ignorisanje, isključivanje iz aktivnosti, ogovaranje i širenje zlobnih tračeva
- **psihološko:** oštećivanje imovine, krađa i bacanje stvari, prijeteći pogledi, praćenje
- **fizičko:** guranje, rušenje, udarci, i sl.

Četiri karakteristike nasilništva

Nasilništvo je svjesna, željena i namjerna neprijateljska aktivnost čija je svrha povrijediti, izazvati strah kroz prijetnje ili daljnju agresiju i stvoriti zastrašenost. Iako nasilje može izgledati kao haotičan proces, ono uvijek u sebi sadržava četiri osnovna elementa (Coloroso, 2004.:32):

1. **Nesrazmjernost moći** - nasilnik može biti stariji, jači, popularniji, bogatiji, itd. I sam broj djece koja združeno zlostavljaju može prouzročiti ovaj nesrazmjer moći. Iz ovog proizilazi da nasilništvo ne uključuje konflikt između dva djeteta podjednakog stepena moći.

2. **Namjera povređivanja** - nasilnik želi nanijeti emocionalnu ili fizičku bol, očekuje da će njegovi postupci boljeti i uživa u posmatranju patnje. O nasilju se ne radi ako do povrede dođe slučajno kao što je npr. slučajno neko sapleten ili gurnut uz izvinjenje. Nasilje podrazumijeva želju za povređivanjem druge osobe.

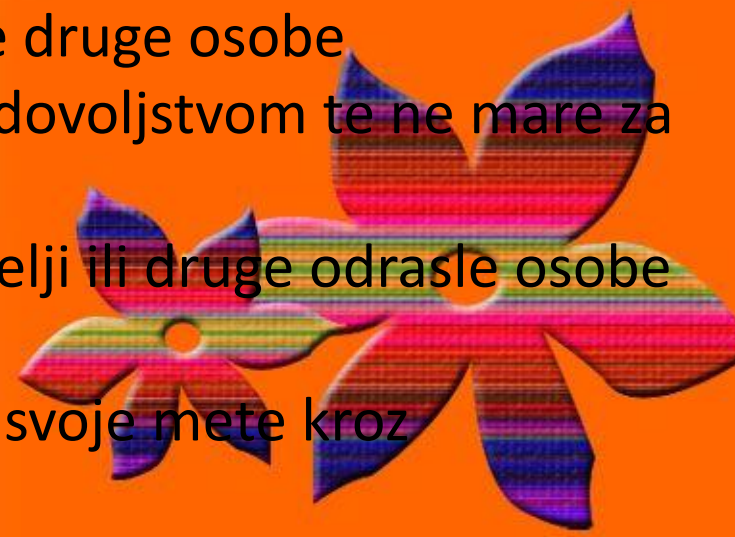
3. **Prijetnja daljnjom agresijom** - i nasilnik i žrtva znaju da će se nasilničko ponašanje vjerovatno ponoviti. Nasilništvo nije jednokratn događaj.

4. **Prestravljenost** – javlja se kao rezultat sistemskog nasilja koje se koristi da bi se zastrašilo druge i održala dominacija. Strah koji se javlja kod djece koja su meta nasilja nije samo sredstvo za postizanje cilja, ona je sam cilj. Nakon što se žrtva uvede u stanje prestravljenosti, nasilnik se može ponašati slobodno, bez straha od

Postoje brojni razlozi zbog kojih neka djeca koriste svoje sposobnosti i talente za zlostavljanje druge djece. Niti jedan faktor ne otkriva cjelokupnu sliku. ***Nasilnici se ne rađaju kao nasilnici. Urođeni temperament je samo jedan od faktora, ali tu su i uticaji okoline kao što je: porodična atmosfera, školski život, zajednica i kultura (uključujući medije), koji dopuštaju ili potstiču takvo ponašanje. Jedina stvar koju sa sigurnošću znamo jeste da nasilnici uče kako to postati.***

Iako se razlikuju po načinima i metodama nasilništva, svi nasilnici imaju neke zajedničke crte:

- vole dominirati nad drugima
- vole iskorištavati druge kako bi dobili ono što žele
- teško im je sagledati situaciju iz perspektive druge osobe
- zaokupljeni su isključivo svojim željama i zadovoljstvom te ne mare za tuđe potrebe, prava i osjećaje
- skloni su ozljeđivanju druge djece kad roditelji ili druge odrasle osobe nisu u blizini
- projektuju svoje vlastite neadekvatnosti na svoje mete kroz okrivljavanje, kritiku i lažne optužbe

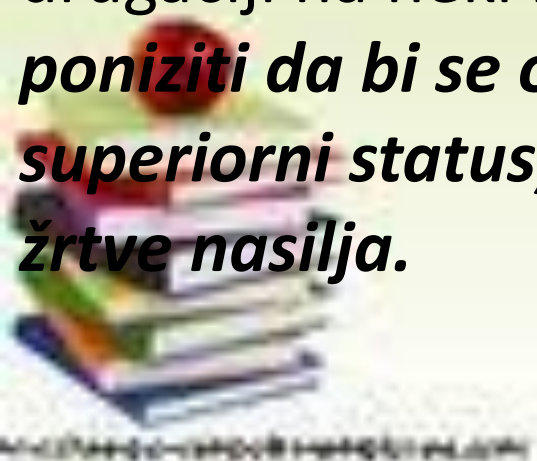

Iako se razlikuju po načinima i metodama nasilništva, svi nasilnici imaju neke zajedničke crte:

- vole dominirati nad drugima
- vole iskorištavati druge kako bi dobili ono što žele
- teško im je sagledati situaciju iz perspektive druge osobe
- zaokupljeni su isključivo svojim željama i zadovoljstvom te ne mare za tuđe potrebe, prava i osjećaje
- skloni su ozljeđivanju druge djece kad roditelji ili druge odrasle osobe nisu u blizini
- projektuju svoje vlastite neadekvatnosti na svoje mete kroz okrivljavanje, kritiku i lažne optužbe
- odbijaju preuzeti odgovornost za svoje ponašanje
- nedostaje im uvid, tj. sposobnost shvatanja posljedica njihovog trenutnog ponašanja

Karakteristike žrtve- djeteta koje trpi nasilje

Kao i nasilnici, djeca žrtve imaju različite karakteristike: neki su mali, neki veliki, neki zgodni, neki pametni, neki manje pametni, neki su popularni, a neke skoro niko ne voli. ***Jedina stvar koja je zajednička svoj djeci žrtvama jest da su ih nasilnici odabrali.*** Svako od njih je bio izdvojen kao objekt prezira i stoga postao objekat verbalne, fizičke ili relacijske agresije (agresije u odnosima), iz jednostavnog razloga što je drugačiji na neki način. ***Kada nasilnik osjeća da može nekoga poniziti da bi se on sam osjećao superiorno (ili potvrdio svoj superiorni status), nije mu teško naći izgovor za nalaženje žrtve nasilja.***

Mete nasilja mogu biti gotovo svi:

- dijete koje je novo u naselju
- najmlađe dijete u školi koje je zbog toga i najmanje, ponekad uplašeno ili nesigurno
- traumatizirano dijete koje je već povrijeđeno ranijom traumom, ekstremno osjetljivo
- submisivno dijete, strašljivo, niskog samopouzdanja i lako povodljivo te koje je spremno da udovoljava
- siromašna ili bogata djeca
- sramežljivo, rezervirano, tiho ili skromno, osjetljivo dijete
- pametno, bistro ili talentirano dijete je meta jer se ističe, pa im zavide na tome
- dijete s fizičkim ili psihičkim poteškoća

Uloga društva u prevenciji vršnjačkog nasilja

Tema vršnjačkog nasilja, nasilja među djecom postala je vrlo značajna u javnom i naučnom prostoru u zadnjih nekoliko godina. Nasilje među djecom zabrinjava jer je svako društvo pozvano štiti djecu kao najslabiji i najnezaštićeniji dio zajednice. Djeca, tj. osobe do 18 godina starosti, zaštićena su Ustavom ali i međunarodnim dokumentima koje je naša država ratifikovala. Shodno preporukama Komiteta za prava djeteta iz juna 2005. godine, **neophodno je stvoriti adekvatan mehanizam za prevenciju i suzbijanje pojava oblika nasilja među djecom u školama kako bi se djeci omogućilo sigurno i podsticajno okruženje za obrazovanje.**

Konflikti i njihovo prevazilaženje

Veza između ljudi osnažuje kada, polazeći od svojih različitosti stignu do zajedničkog rešenja koje obostrano zadovoljava njihove potrebe. Konflikti proizilaze kao neophodan rezultat različitih potreba, interesa i perspektiva zajednice i društva. U većini konflikata ljudi zauzimaju suprotne stavove. Međutim, nisu svi konflikti ni kod pojedinca, ni u grupama štetni. Opravdano je razlikovati destruktivne i konstruktivne konflikte. Destruktivni konflikt dovodi do trajnih negativnih posljedica za pojedinca ili grupe. Nasuprot tome, konstruktivni konflikt donosi konačno rešenje problema, usaglašava stavove grupe i osigurava timski rad.

Rad sa mladima na polju nenasilne transformacije konflikta podrazumijeva pružanje podrške mladima u njihovom razvojnem procesu u tranziciji iz djetinjstva u odraslo doba - građenje identiteta, samostalnost, samopouzdanje, odgovornost, vrijednosti, razvijanje kritičkog mišljenja, emocionalna inteligencija, svjesnost o sebi i sopstvenim potrebama kao i potrebama okoline ali i sticanje vještina i znanja koja su potrebna za nenasilnu transformaciju konflikta: komunikacijske vještine (asertivnost, aktivno slušanje, nenasilna komunikacija), razumijevanje sukoba i vještine rješavanja sukoba, kreativno rješavanje problema, osnove medijacije i pregovaranja.

Upoznajući druge ljude, sagledavajući logiku drugačijeg pogleda na svet, razumijevajući drugačije vrednovanje stvarnosti od našeg svakidašnjeg, postajemo bogatiji ne samo što bolje razumijemo druga, do tada strana nam ponašanja, već zbog toga što ovo saznanje doprinosi da bolje razumijemo sami sebe. Učeći o drugima postajemo tolerantni na ono što je različito. Edukacija vodi toleranciji, a tolerancija vodi životu u zajednici u kojoj se različitosti prožimaju.

HVALA NA PAŽNJI !

